

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, pismem przewodniczącego Rady ds. Nadawania Stopni AM w Katowicach, dotyczącym decyzji z dnia 23 listopada 2022 roku o powołaniu Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Danielowi Marianowi Lisowi.

Dotyczy:

Przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego Pana dra Daniela Lisa i powierzenia mojej osobie funkcji recenzenta w w/w postępowaniu.

W związku z postępowaniem otrzymałem dokumentację w formie papierowej, zawierającą wniosek Pana dra Daniela Lisa o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne, wraz z niezbędnymi załącznikami, a także oznaczoną numerem 71/2022 CD „*Amalgalis Duo – Editione Moderna*”, wydaną przez Opus Series.

Podstawowe dane o Habilitancie

Dr Daniel Marian Lis urodził się 7 grudnia 1976 roku w Jarosławiu. W roku 2000 ukończył w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach jednolite studia magisterskie, uzyskując dyplom z wyróżnieniem. W roku 2013 uzyskał stopień naukowy doktora sztuk muzycznych, nadany Mu przez Radę Wydziału Instrumentalnego AM im K. Szymanowskiego w Katowicach. Tytuł rozprawy doktorskiej: „*Wyobraźnia i intuicja jako istotne elementy w procesie kreowania interpretacji wybranych utworów akordeonowych kompozytorów rosyjskich i ukraińskich*”. W roku 2002 został zatrudniony na Wydziale Instrumentalnym AM w Katowicach, gdzie pracuje do chwili obecnej. Ponadto, od roku 2000 zatrudniony jest jako nauczyciel akordeonu w Zespole Szkół Muzycznych w Sosnowcu, gdzie pracuje nadal, a w latach 1997 - 2012 zatrudniony był w Zespole Szkół Muzycznych w Tychach.

Ocena autoreferatu

Zasadniczą część autoreferatu dra Daniela Lisa poświęcona jest omówieniu dzieła artystycznego, będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Jest to pięć kompozycji, zarejestrowanych na CD zatytułowanej „*Amalgalis Duo – Editione Moderna*”. Szczegółowe, bardzo interesujące przemyślenia, a także odniesienie się do treści i wyzwań interpretacyjnych poszczególnych utworów oraz ich analizę, Habilitant poprzedza zwięzłą informacją na temat zawartości płyty, idei projektu, oraz realizacji całości.

Ponadto, zwięźle i przejrzyście prezentuje poszczególne obszary swojej działalności, przedstawione następnie szczegółowo w wykazie osiągnięć naukowych i artystycznych, w podziale na dokonania poprzedzające datę uzyskania stopnia doktora sztuk muzycznych i realizowane po otrzymaniu stopnia doktora, w podziale na grupy. Są to: dyskografia, nagrania archiwalne, prawykonania, koncerty w Polsce i za granicą, wyjazdy w ramach programu Erasmus+, wykłady, artykuły w czasopiśmie oraz realizacja projektów naukowo-artystycznych, recenzje prac dyplomowych, absolwenci, studenci, uczniowie, warsztaty i udział w pracach jury. Autoreferat zawiera również informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę i sztukę. Autoreferat ukazuje dra Daniela Lisa jako osobę niezwykle aktywną, świadomie i konsekwentnie realizującą wytyczone cele, poszukującą w swoich działaniach nowych rozwiązań. Całość czytałem z autentycznym zaciekawieniem, a rozległy obszar Jego dokonań zasługuje na podkreślenie i uznanie.

Ocena dzieła artystycznego

Zaprezentowane przez Pana dra Daniela Lisa dzieło artystyczne składa się z pięciu kompozycji, dedykowanych zespołowi Amalgalis Duo, który tworzą Ewa Grabowska-Lis i Daniel Lis.

Są to następujące utwory:

1. Krzysztof Olczak – *Re-mi-niscenza for two accordions*
2. Bogdan Dowlasz – *Pezzo prezioso*
3. Mikołaj Majkusiak – *Chorale and Fantasia*
4. Maciej Zimka – *Sculpture Structures*
5. Leszek Kołodziejski – *Running on the street*

Całość stanowi realizację interesującego projektu, będącego – jak w autoreferacie pisze Habilitant – „[...] zwieńczeniem dotychczasowej działalności duetu w zakresie promowania kameralnej sztuki wykonawczej i zaangażowania w rozwój oryginalnej literatury, przeznaczonej na ten skład instrumentalny”. I dodaje: „Zawarte na płycie dzieła są niezwykle różnorodne, zarówno w aspekcie języka muzycznego, formy, stylistyki, jak i stosowanych technik wykonawczych i środków

wyrazowych. W kwestii wykonawczej utwory stawiają wykonawcom spore wyzwanie”. Następnie odnosi się do wielu aspektów i wymogów, niezbędnych do pokonania owych wyzwań. Jednym spośród wielu wymienionych jest – według dra Daniel Lisa – „wycucie współwykonawcy”. „Myślę, że nie bez znaczenia pozostaje fakt tworzenia duetu przez osoby związane ze sobą na co dzień. Ta wyjątkowa możliwość znacząco ułatwia artystyczną komunikację [...]”, zaś wkład Ewy Grabowskiej-Lis w uzyskanie ostatecznego kształtu dzieła wyraża słowami: „Tworzenie wizji interpretacji wywodzącej się z indywidualnych pomysłów nabiera końcowego kształtu nie na zasadzie kompromisu, ale dzięki wspólnemu zaangażowaniu, wzajemnej inspiracji i pełnemu wykorzystaniu potencjału dwóch artystycznych osobowości”.

Otwierająca całość *Re-mi-niscenza* Krzysztofa Olczaka, to utwór zbudowany na efektach sonorystycznych, z zastosowaniem niestandardowych technik wykonawczych i ciekawych zdarzeń dźwiękowych (przedęcia, dudnienia, efekty perkusyjne, nieregularne tremolando, klastery, vibrato o różnej gęstości i natężeniu). W niektórych sekwencjach wymagana jest totalna dyscyplina w sferze rytmu, skonstrastowana z fragmentami swobodnej aleatoryki z na wskroś wirtuozowską kulminacją. Wykonanie utworu to bardzo ciekawa, plastyczna realizacja połączenia tych wielu różnorodnych zjawisk muzycznych w spójną całość.

Pezzo prezioso mojego autorstwa, obok wyeksponowanego w swojej konstrukcji elementu wirtuozowskiego, zawiera fragmenty pozwalające artystom wykazać się nie tylko wirtuozerią, ale także umiejętnością budowania spokojnych przebiegów, delektować się, a zarazem fascynować słuchacza warsztatem, jakością brzmienia, kształtowaniem frazy, a także dyskretnym, nie pozbawionym aluzji, przymrużeniem oka. Wszystkie intencje kompozytora zostały bezbłędnie odczytane i perfekcyjnie zrealizowane, za co w tym miejscu dziękuję.

Chorale and Fantasia Mikołaja Majkusiaka, to utwór złożony z dwóch kontrastujących części. Zarówno mroczny, ascetyczny w swojej fakturze i stateczny w konstrukcji *Chorał*, jak i motoryczna, pełna blasku *Fantazja* zinterpretowane są w sposób w pełni podkreślający tę odmienność obydwu części. Zarówno w *Chorale*, jak i *Fantazji*, uwagę słuchacza przyciągają konsekwentnie budowane przez wykonawców kulminacje, wszelkie niuanse barwowe, precyzyjnie i błyskotliwie wykonywane przebiegi i sekwencje rytmiczne, a także kształtowanie brzmienia we wszystkich zakresach dynamiki.

Sculpture Structures Macieja Zimki to utwór, wymagający od wykonawców nie tylko przekazania warstwy dźwiękowej, ale także wizualnej, a to poprzez realizację sugerowanych przez kompozytora pozamuzycznych działań artystów. Nagranie przekazuje więc – w pewnym sensie – nieco „niekompletny” obraz całości. Nie wpływa to jednak na wartość prezentacji, bowiem przyjęta przez wykonawców koncepcja interpretacji utworu, polegająca na przedstawianiu muzyką kolejnych

etapów procesu powstawania rzeźby, z wręcz ilustracyjnie imitowanymi odgłosami wykuwania, szlifowania czy polerowania materiału, zrealizowana jest nadzwyczaj wyraziście i słucha się jej z niesłabnącym zaciekawieniem. Kompozycja zawiera spory ładunek wirtuozowskiej motoryki, a realizacja całości wymaga od wykonawców nie tylko świetnego warsztatu, ale także absolutnej dyscypliny w sferze synchronizacji rytmicznej oraz brzmieniowej. Nadzwyczaj plastyczne wykonanie utworu uruchamia także wyobraźnię słuchacza, potwierdzając słuszność przyjętej i opisanej w autoreferacie koncepcji interpretacji tej „rzeźbiarskiej” opowieści.

Całość zamyka kompozycja Leszka Kołodziejskiego *Running on the street*. Wykorzystując cały materiał dźwiękowy zawarty w utworze, a więc skalę, harmonikę, rytmikę, a także fragmenty o improwizacyjnym charakterze, wykonawcy jednoznacznie nawiązują do jazzu. I choć – jak dr Daniel Lis pisze w autoreferacie – „[...] kompozycja nie ma natury ilustracyjnej, tytuł może oddziaływać na wyobraźnię, będąc impulsem do powstających skojarzeń”, to w dalszych słowach przedstawia swoją wizję odczytania utworu: obraz świtu, budzące się do życia miasto, narastający gwar i zapełniające się w porannym pośpiechu ulice. Całość owej wizji Habilitanta jest na CD zinterpretowana i wykonana brawurowo, z wielką swobodą i nadzwyczaj efektownie.

Po wysłuchaniu całości stwierdzam z pełnym przekonaniem, że ze wszystkimi „wyzwaniami”, o których pisze Habilitant w autoreferacie, poradzono sobie znakomicie, bowiem wykonania są niezwykle interesujące, głębokie w warstwie treściowej i o przekonującej słuchacza interpretacji. Nie sposób nie docenić wielu pozostałych walorów, którymi są między innymi: perfekcja, brak przerysowań, doskonała jakość brzmienia, artykulacja czy relacje między akordeonami.

Ponadto, nie mogłem oprzeć się jeszcze jednej refleksji: mimo odmienności poszczególnych kompozycji, różnic w ich kształcie, charakterze, płytę odebrałem jako przemyślaną, niezwykle spójną całość. I jeśli nawet jest to moje subiektywne odczucie, traktuję je jako dodatkowy walor dzieła artystycznego, które ukazuje dra Daniela Lisa jako doświadczonego profesjonalistę, artystę uniwersalnego, wrażliwego na niuanse, o bogatej wiedzy muzycznej i świetnym warsztacie.

Łączny czas nagrań wynosi 43'14". Na podkreślenie zasługuje zarówno świetna jakość nagrań, zrealizowanych w sali koncertowej Zespołu Szkół Muzycznych w Sosnowcu, jak też strona edytorska i graficzna publikacji.

Także strona opisowa dzieła artystycznego, dotycząca szczegółów wstępnej fazy powstawania projektu i przebiegu prac nad jego urzeczywistnieniem zasługuje na uznanie, są tam bowiem jasno, rzeczowo i rzetelnie omówione czynniki decydujące o przyjęciu założeń interpretacyjnych. Opis dzieła nie budzi moich zastrzeżeń zarówno pod względem merytorycznym, jak też redakcyjnym.

Dzieło artystyczne dra Daniela Lisa oceniam pozytywnie i przyjmuję.

Ocena dorobku artystycznego

Pan dr Daniel Lis przedstawił swój obszerny dorobek artystyczny, obejmujący lata 1995 – 2022, dzieląc go w dokumentacji na okresy przed uzyskaniem stopnia doktora sztuk muzycznych, i po jego uzyskaniu. Łączna liczba różnorodnych koncertów wykazanych w dokumentacji wynosi 294, z czego 110 po uzyskaniu stopnia doktora. Jego działalność artystyczna w tym okresie koncentrowała się na rozwoju i rozpowszechnianiu kameralnej sztuki wykonawczej w duecie akordeonowym, współtworzonym z Ewą Grabowską-Lis. Obok kameralistyki uprawianej w składach jednorodnych, występował z wieloma muzykami różnych specjalności oraz orkiestrami, a także jako solista. Koncertował nie tylko w Polsce, ale i za granicą (Austria, Chorwacja, Czechy, Holandia, Litwa, Słowacja, Węgry, Wielka Brytania).

Tak bogaty dorobek Kandydata dowodzi – moim zdaniem – Jego wszechstronnych umiejętności, świadcząc nie tylko o posiadanym warsztacie, ale też o swobodzie w wykorzystywaniu różnorodności języka wypowiedzi w procesie kreowania muzyki.

Dr Daniel Lis uczestniczył w prawykonaniach 11 utworów, z czego 5 po uzyskaniu stopnia doktora. Dyskografia obejmuje 8 CD (4 po uzyskaniu stopnia doktora), na których Habilitant prezentuje swoje dokonania jako kameralista, interpretując zróżnicowane stylistycznie utwory, zarówno kompozycje oryginalne, jak i transkrypcje.

Dominującą rolę w działalności artystycznej Habilitanta odgrywa muzyka kameralna, wykonywana w różnorodnych składach instrumentalnych, ale dokumentacja ukazuje także znaczną liczbę recitali solowych oraz występy z towarzyszeniem orkiestr symfonicznych.

Ocena działalności pedagogicznej, naukowej i popularyzatorskiej

Z dokumentacji wynika, że dr Daniel Lis prezentował wykłady autorskie (29), obejmujące zróżnicowane obszary, takie jak: interpretacja utworów J. S. Bacha, wykonawstwo muzyki dawnej na akordeonie, budowa akordeonu, specyfika źródła dźwięku tego instrumentu i podstawy jego strojenia, rola wyobraźni w interpretacji muzyki, twórczość Władysława Żołotariowa, czy też dotyczące zagadnień związanych z problematyką doboru aplikatur i nauczania gry a vista. Wymienione działania miały miejsce m.in. w Akademii Muzycznych w Gdańsku i Katowicach oraz w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Ponadto prowadził wykłady i seminaria dla uczniów oraz nauczycieli w szkołach muzycznych w Choszczynie, Częstochowie, Gorlicach, Kętrzynie, Limanowej, Nowym Sączu, Pruchniku, Przemyślu, Stalowej Woli, Tarnowie, Zakopanem, a także za granicą – w Ostrawie (Czechy), Połdze (Litwa) i Puli (Chorwacja).

Słupca, Solec Kujawski, Sosnowiec, Stalowa Wola, Szczecin, Wejherowo), jak też za granicą (Republika Czeska i Litwa).

W załączniku „Osiągnięcia uczniów i studentów”, ukazane są ich sukcesy. Na ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach oraz festiwalach, zarówno w kategorii solistycznej, jak i kameralnej zdobyli łącznie 22 nagrody oraz wyróżnienia, w tej liczbie dwie nagrody i dwa wyróżnienia zdobyli studenci prowadzeni przez dra Daniela Lisa wspólnie z prof. dr. hab. Markiem Andryskiem.

Za swoją działalność i dokonania otrzymał nagrody: Rektora AM im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Prezydenta Miasta Sosnowiec, Dyrektora Zespołu Szkół Muzycznych w Sosnowcu (czterokrotnie) oraz Dyrektora Zespołu Szkół Muzycznych w Tychach. Ponadto, w roku 2018 otrzymał Dyplom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Konkluzja

Przedstawiona dokumentacja ukazuje Habilitanta jako wszechstronnego artystę i pracownika nauki. Dokonania artystyczne, dydaktyczne i organizacyjne oraz wiedza teoretyczna Pana dra Daniela Lisa stanowią znaczący wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej, a Jego wielopłaszczyznowa działalność ma znaczący wpływ na rozwój kultury muzycznej. Niniejszym stwierdzam, że dorobek Habilitanta spełnia wymagania art. 219 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku.

Osiągnięcia Pana dra Daniela Lisa przyjmuję bez zastrzeżeń.

Prof. dr hab. Bogdan Dowłasz

